

INFORMATIE RAAD-DOCUMENT GEMEENTE WATERLAND

Nummer : 106-262

Onderwerp : Analyse tekorten in het Sociaal Domein

Portefeuillehouder : J. Kes

Contactpersoon : Astrid Vreugdenhil

Datum : 17 april 2018

Kennisnemen van
de analyse van de tekorten in het Sociaal Domein.

Inleiding

Op 6 februari 2017 bent u met raadsinformatiedocument 351-37 geïnformeerd over de verwachte tekorten op de jaarrekening 2017. Tijdens de behandeling in de raadsvergadering heeft het college aangegeven met een nadere analyse te komen over de tekorten in het Sociaal Domein.

In de bijlagen bij het raadsinformatiedocument treft u de nadere analyses voor de drie domeinen Wmo, Jeugdwet en Participatiewet aan. Wij bereiden (SMART) maatregelen voor om het tekort terug te dringen. Daarvoor stemmen wij af met onze collega regiogemeenten, waaronder Zaanstad, die ook tekorten heeft en met wie wij de zorg voor de Wmo en de Jeugdwet inkopen. Wij maken daarvoor ook gebruik van externe expertise.

Extern onderzoek beleid

Wij laten een extern bureau onderzoek doen naar mogelijke beleidsaanpassingen, met een advies over de scenario's en maatregelen om de tekorten terug te dringen. Deze partij maakt ook een vergelijking met omliggende gemeenten. Voor Wmo zijn dat ook Purmerend, Beemster en Edam-Volendam, die zelfstandig en op een andere manier inkopen.

Benchmark uitvoering

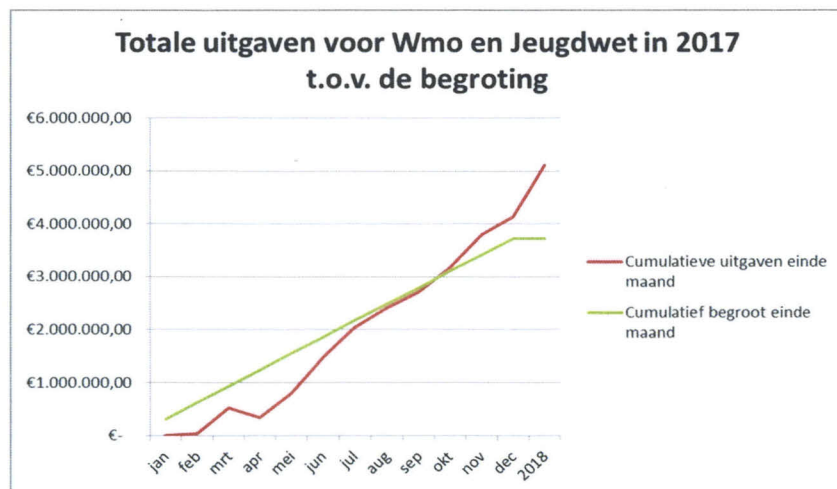
Wij voeren een organisatiebrede benchmark uit en een verdiepende benchmark gericht op het Sociaal Domein. Deze benchmark geeft ons antwoord op vragen als: wat is de omvang van de formatie en wat kost de uitvoering van taken? Hoe is dit verdeeld over de verschillende werkprocessen? En hoe verhoudt zich dit tot de werklust? De cijfers worden vergeleken met gemeenten van gelijke omvang.

Terugbrengen uitvoering taken naar (wettelijk) minimum.

Wij hebben opdracht gegeven om, vooruitlopend op de onderzoeksresultaten, de uitvoering waar mogelijk terug te brengen naar het (wettelijk) minimum. De afgelopen jaren heeft de uitvoering in het teken gestaan van het leveren van maatwerk, unaniem gedragen door uw raad. De tekorten maken dat wij andere keuzes moeten maken. Wat wij nu kunnen doen, doen wij nu.

Totale uitgaven Wmo en Jeugdwet in 2017

Zoals de portefeuillehouder tijdens de behandeling van het raadsinformatiedocument heeft aangegeven, werd de overschrijding in 2017 die zich bij de Wmo en Jeugdwet heeft voorgedaan, pas in oktober zichtbaar. Dat komt doordat wij hebben gekeken naar de totale uitgaven voor de uitvoering van deze twee wetten. Op basis daarvan zijn wij er lang vanuit gegaan dat de overschrijdingen bij de Wmo opgevangen konden worden door de onderschrijdingen bij de Jeugdwet, mede gezien de resultaten van de afgelopen jaren op de uitvoering van de beide wetten. In de onderstaande grafiek laten wij de ontwikkeling van de totale uitgaven ten opzichte van de totale budgetten zien. Zichtbaar is ook dat wij begin 2018 nog veel facturen voor de jeugdzorg in 2017 binnen kregen, waardoor uiteindelijk een overschrijding van € 1.378.590,- op deze twee wetten is ontstaan.

Landelijke ontwikkelingen bij de Wmo en Jeugdhulp

Wij zijn niet de enige gemeente in Nederland die de financiële noodklok heeft geluid omdat de zorg en ondersteuning aan de inwoners de gemeenten financieel boven het hoofd dreigt te groeien. Er wordt veel discussie gevoerd tussen gemeenten en zorgaanbieders over de fair price van de tarieven die zijn afgesproken. Daarnaast blijkt dat de doelen die met de transities zijn geformuleerd zoals preventie en goede en betaalbare zorg voor inwoners niet gehaald worden. Gemeenten moeten binnen de huidige financiële kaders de zorg en ondersteuning realiseren. Daarvoor is een gezamenlijke aanpak van gemeenten en zorgaanbieders noodzakelijk.

Omdat de meeste gemeenten kampen met tekorten, stelt het rijk vanaf 2018 extra middelen beschikbaar voor het Sociaal Domein.

Samenvatting

I. Analyse Wmo

De uitgaven van de Wmo zijn t.o.v. 2016 en eerdere jaren fors gestegen. Ten opzichte van 2016 zijn de uitgaven € 1.004.362,- hoger. Hiervan verwachten wij dat € 439.075,- incidenteel is en € 565.287,- structureel. Gezien de landelijke opgave, minder mensen in de Wet langdurige zorg (Wlz) en meer mensen die zelfstandig thuis wonen, was dit beeld ook te verwachten, echter was pas in de loop van dit jaar sprake van een gestage groei van de zorg. In de bijlage vindt u de analyse van de oorzaken. Er is vooral sprake van toename van ondersteuning bij het huishouden, begeleiding bij psychische problemen, incidentele dure woningaanpassingen, meer verstrekte scootmobielen en meer indicaties voor een Persoons Gebonden Budget. Daarnaast zijn in 2017 nog facturen uit 2015 en 2016 betaald en geboekt.

II. Analyse Jeugdwet

De uitgaven voor de maatwerkvoorzieningen ingevolge de Jeugdwet waren in 2017 € 302.544,- meer dan dat hiervoor was begroot. Ook is er ten opzichte van 2016 € 318.092,- meer uitgegeven. De tekorten deden zich vooral voor bij de Jeugd Geestelijke Gezondheids Zorg (JGGZ), Jeugd Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (JAWBZ), de Kinderbeschermingsmaatregelen en de Persoons Gebonden Budgetten (Pgb's).

Wij verwachten dat ook in 2018 het budget voor de maatwerkvoorzieningen zal worden overschreden. Wij baseren dit op het feit dat de verplichtingen die we tot nu toe zijn aangegaan ongeveer € 108.000,- hoger uitkomen dan het beschikbare budget. Maar er komen vanzelfsprekend nog nieuwe aanvragen voor jeugdhulp bij. Het is niet te voorspellen om hoeveel aanvragen dat zal gaan. Bij een eerste grove inschatting gaan wij er vanuit dat er nog zo'n € 630.000,- bij komt.

De achterliggende oorzaak is, naast een toename van het aantal jeugdigen dat zorg nodig heeft, dat aanbieders naar verwachting de kinderen die via een medische verwijzing bij hun zijn aangemeld hoger gaan indelen qua zorgzwaarte. Zij zullen dat doen omdat zij moeten wennen aan het nieuwe systeem van toewijzing en daarom de risico's afwentelen op de gemeente.

Daarnaast werden ook de budgetten voor apparaatskosten/uitvoeringskosten in 2017 overschreden en werd er ten opzichte van 2016 € 250.000,- meer uitgegeven. Dit komt vooral doordat wij in 2017 facturen hebben betaald voor leden van het kernteam die betrekking hadden op 2016 en omdat wij met MEE in 2016 nog geen contract hadden voor deelname aan het kernteam. Verder zijn er veel kosten gemaakt in verband met de digitalisering van de cliëntgegevens van de Participatiewet. Deze kosten zijn geboekt op het budget uitvoeringskosten. Wij verwachten dat het budget voor apparaats- en uitvoeringskosten in 2018 toereikend zal zijn.

III. Analyse Participatiewet

Het tekort op de gebundelde uitkering Participatiewet (rijksuitkering Participatiewet) was in 2017 € 174.392,-. Dit is 8,7% van het budget. Over 2014 en 2015 waren de tekorten resp. 18,4% en 13,5%. Over 2016 kwam het tekort op 4,4%. In dat jaar werd de rijksuitkering structureel verhoogd.

Uit een analyse van Divosa (Vereniging van leidinggevendenden in het Sociaal Domein) blijkt dat een groot deel van het tekort is ontstaan doordat het ministerie van SZW de grote groei van het aantal statushouders niet heeft meegenomen in de raming van het budget. Verder wordt door het systeem van de Vangnetuitkering het totale bijstandsbudget de komende jaren lager. Gemeenten die een tekort op het bijstandsbudget hebben dat groter is dan 5%, kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De kosten voor die vangnetuitkeringen worden twee jaar later verhaald op het landelijke bijstandsbudget. Hierdoor moeten gemeenten bij aanvang van 2018 al 2,3% van hun budget afstaan voor het afdekken van tekorten in eerdere jaren.

Over 2017 zagen we een stijging van het aantal uitkeringen van 135 tot 161 waarvan 26 uitkeringen van statushouders. Ook de uitgaven voor bijzondere bijstand zijn met € 70.907,- overschreden, mede door een verdubbeling van de uitgaven voor inrichtingskosten en eerste huurbetalingen voor de statushouders. We gaan ervan uit dat deze stijging grotendeels een incidenteel karakter heeft.

In het 2^e kwartaal 2018 doen wij een voorstel aan uw raad voor de aanvraag van een Vangnetuitkering over 2017. Wij kunnen een bedrag van € 37.012,- aanvragen. Bij het raadsvoorstel over de aanvraag van de Vangnetuitkering 2017 krijgt u een overzicht van de maatregelen die het college in 2017 en 2018 heeft getroffen om het tekort op de uitkering terug te dringen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

T. van den Berg
locosecretaris

L.M.B.C. Kroon
burgemeester

Bijlagen:

1. Analyse WMO
2. Analyse Jeugdwet
3. Analyse Participatiewet